

Asia: VN/33762/2023

Arviointimuistio terveydensuojelulainsäädännön kokonaisuudistusta varten

Lausunnonantajan lausunto

Yleistä arviointimuistiosta

-

Luku 1 - Taustaa kokonaisuudistuksesta

-

Luku 2 - Nykytilan kuvaus

-

Yleistä

-

Luku 1 - Yleiset säännökset

1 §: Selkeät määritelmät on toivottu uudistus. Toiveena, että määritelmät ovat yhteneväiset ympäristönsuojelulain ja rakentamislainsäädännön kanssa.

Lakia kirjoitettaessa tulee kiinnittää huomiota siihen, että tulee selväksi, milloin kyse on haitasta ja milloin riskistä. Sekaantumisen vaaraa ei saa tulla eikä termejä tule käyttää sekaisin niin, että syntyy vaikutelma, että ne ovat toistensa synonyymejä.

Laissa tulee tuoda selkeästi esiin, reagoiko viranomainen riskeihin vai haittoihin ja jos reagoi, niin miten?

2 §: Taustamuistion mukaan toimijan omavalvontavelvoite korvattaisiin selvilläölovelvollisuudella, joka koskisi laajemmin myös muita toimijoita, kuten rakennuksen omistajaa. Käytännön valvontaa suorittavan viranomaisen näkökulmasta tämä ei välttämättä tee valvonnan toteuttamisesta yksinkertaisempaa. Tästä nousee kysymyksiä: Kenelle kehotukset ja määräykset annetaan? Onko viranomaisen velvollisuus selvittää, kuka viime kädessä on haitasta vastuullinen, ja kenelle velvoittava päätös kohdennetaan, jos selvilläölovelvoite koskee laajaa joukkoa? Ketä kuullaan? Miten viranomainen toteaa, että kaikki, joita selvilläölovelvollisuus koskee, ovat riittävästi selvillä?

Herää kysymys, onko selvilläolovelvollisuutta terminä tarpeen ottaa lakiin, vai voisiko puhua pelkästään omavalvonnasta. Omavalvonta on terminä entuudestaan toiminnanharjoittajille tuttu ja sen voidaan jo katsoa pitävän sisällään selvilläolovelvollisuuden. Omavalvonta voidaan laissa määritellä tarvittaessa tarkemmin.

3 §: Olisi suotavaa, että myös muussa lainsäädännössä huomioitaisiin nykyistä paremmin ympäristöterveydenhuollon rooli ennaltaehkäisevänä kansanterveystyönä.

Luku 2 - Viranomaiset ja niiden tehtävät

6 §: Valvonnan yhdenmukaisuus on kannatettava tavoite. Herää kuitenkin kysymys, riittävätkö selkeä lainsäädäntö, normit ja ohjeet takaamaan valvonnan yhdenmukaisuuden. Myös paikallinen riskinarvio on kannatettavaa, vaikka se saattaa vaikuttaa valvonnan yhdenmukaisuuteen.

On tärkeää, että riskinarvion teko ohjeistetaan siten, että se perustuu kohteiden todellisiin ominaisuuksiin eikä resurssien niukkuutta käytetä perusteena valvontatarpeen määrittämiseen.

7 §: Suuremmat yksiköt! Valvontayksiköiden vapaaehtoinen yhteistyö ei riitä. Valvontayksikön vähimmäiskokoa on nostettava, jotta taataan se, että osaavaa henkilöstöä on riittävästi normaaliolojen toimintaan saati häiriötilanteiden hoitoon ja varallaolon tarpeisiin.

8§: Varallaolon ottaminen lakiin on kannatettavaa ja siinä tulee huomioida paikallistuntemus ja valvontayksiköiden henkilöstöresurssit. Mikäli päivystysalue on liian suuri, paikallistuntemus kärsii, ja mikäli liian pieni, muodostuu varallaolosta kohtuuton taakka.

Muistion mukaan terveydensuojelulain häiriötilannesuunnitelman, vesihuoltolain mukaisten varautumissuunnitelmien ja kuntien valmiussuunnitelmien tulee olla linjassa keskenään. Tätä velvoitetta ei saa jättää yksin ympäristöterveydenhuollon huolehdittavaksi, sama velvoite tulee kirjata muuhunkin lainsäädäntöön. Aloite suunnitelmien yhteensovittamiseen ei nähdäksemme voi olla pelkästään ympäristöterveydenhuollon yksiköillä.

Luku 4 - Ilmoituksenvarainen toiminta

13 §: Kohteiden riskiluokituksen periaate on hyvä. Liikuntatilojen osalta ehdotamme, että suuren riskin kohteisiin luettaisiin vain allastilat ja yleiset uimarannat. Ilmoituskanavien luominen

kansalaisille epäkohdista ilmoittamiseen on kannatettavaa, ja voisi koskea kaikkea ilmoituksenvaraista toimintaa.

Kotona toimivia, ihoa rikkovan kauneushoitoalan toimijoita ei ole mahdollista luotettavasti tarkastaa asiakirjatarkastuksin. Tämän lisäksi valvonnan tasapuolisuus kärsii verrattuna toiminnanharjoittajiin, jotka toimivat muualla, kuin kodin yhteydessä.

Luku 5 - Talousvesi ja lämmin käyttövesi

Yhdymme muistiossa esiin tuotuun näkemykseen siitä, että talousvettä koskeva lainsäädäntö on vaikeasti hallittavaa ja kaipaa selkeytystä.

Terveystensuojelulaissa tulisi tarkemmin säätää talousvettä toimittavien laitosten ilmoitusvelvollisuudesta vesijohtoverkoston ennakoimattomissa tilanteissa, jotta terveystensuojeluviranomainen voi tehdä arvion siitä, onko kyseessä häiriötilanne.

Kimppakaivon määritelmä olisi hyvä lisätä lain määritelmiin. Lisäksi olisi tarpeen selkiyttää sitä, ovatko tällaiset kohteet ylipäättään valvonnan piirissä ja jos ovat, niin onko kaivon käyttäjämäärälle jokin alaraja.

Luku 6 - Jätteet ja jätevedet

25 §: Suuren yleisötilaisuuden säätäminen 13 § mukaisesti ilmoitusvelvolliseksi on kannatettavaa.

Luku 7 - Asunnon ja muun oleskelutilan sekä yleisten alueiden terveydelliset vaatimukset

26 §: Lainsäädännössä tulee säätää selkeästi siitä, milloin asumisterveysasia otetaan / tulee ottaa vireille terveystensuojeluviranomaisessa. Rajataanko pois esimerkiksi tilanteet, joissa terveysriski kohdistuu yhteen aikuiseen henkilöön? Entä pariskuntaan? Entä, kun ilmoitus tulee toiselta viranomaiselta, joka yleensä on sote-viranomainen?

Muun oleskelutilan määritelmän lisääminen lakiin on tarpeellinen tarkennus.

Luku 9 - Hautausmaat ja hautaaminen

-

Luku 10 - Tiedonhankinta, tarkastus ja valvonta

46 §: Vakava terveyshaitta tulisi määritellä selkeästi

48 §: Sen, onko kyseessä terveydensuojeluviranomaisen antama virka-apu vai onko kyse toisen viranomaisen kanssa tehtävästä yhteistarkastuksesta, tulee olla selkeää. Yhteistarkastuksia tulee voida suorittaa salassapitosäännösten estämättä.

Luku 11 - Tutkimuslaboratoriot ja maksut

Maksut tulisi erottaa omaksi luvukseen erilleen tutkimuslaboratorioista.

Luku 12 - Kiellot ja määräykset

Viranomaisella tulee olla mahdollisuus antaa ennaltaehkäiseviä määräyksiä tilanteissa, joissa terveyshaittaa ei vielä selkeästi havaita, mutta toiminta on lainvastaista.

Toissijaisesti vastuussa oleva on määriteltävä.

Luku 13 - Pakkokeinot ja seuraamukset

-

Luku 14 - Muutoksenhaku ja päätöksen täytäntöönpano

-

Luku 15 - Erinaisia säännöksiä

-

Tietojärjestelmät

Vati-järjestelmää tulisi kehittää niin, että se toimii arkistona. Vati-järjestelmän rahoitus on turvattava pysyvästi valtion varoista. Erillisen Vati-lain laatiminen on kannatettavaa.

Terveydensuojelulain hallintomenettelyjen arviointi ja kehittämistarpeet

Kehotuksen lisääminen lainsäädäntöön ja hallinnollisen prosessin selkiyttäminen on aiheellista.

Liite 1 Sosiaali- ja terveysministeriön asetus asunnon ja muun oleskelutilan terveydellisistä olosuhteista sekä ulkopuolisten asiantuntijoiden pätevyysvaatimuksista (545/5015)

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Ympäristövaikutukset

-

Muut ihmisiin kohdistuvat yhteiskunnalliset vaikutukset

-

Pyykönen Päivi

Ylivieskan ympäristöterveydenhuollon yhteistoiminta-alue